

Kontrola zarządcza umów cywilnoprawnych w uczelni publicznej

Waldemar Gos*

Streszczenie: *Cel* – Celem artykułu jest analiza cech umowy zlecenia i umowy o dzieło oraz wskazanie popełnianych w praktyce błędów, których ujawnienie powinno być przedmiotem kontroli zarządczej w uczelni publicznej.

Metodologia badania – W opracowaniu wykorzystano metodę analizy źródeł i dokumentów, obserwacji oraz metodę dedukcji i indukcji.

Wynik – W opracowaniu wskazuje się na kryteria różnicujące umowy cywilnoprawne oraz typowe błędy.

Oryginalność/Wartość – W artykule stawia się hipotezę, że każda jednostka powinna opracować procedury dotyczące zawierania i realizacji umów cywilnoprawnych.

Słowa kluczowe: umowy cywilnoprawne, kontrola zarządcza

Wprowadzenie

Osoby prowadzące działalność, w tym szkoły wyższe, wykazują się kreatywnością w uzyskaniu korzyści majątkowych. Dotyczą one obniżenia podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym oraz zmniejszenia obciążeń z tytułu ubezpieczeń społecznych. W praktyce bardzo popularną formą zatrudniania pracowników są umowy cywilnoprawne, a szczególnie umowy o dzieło, które traktuje się jako instrument obniżenia kosztów i podatków.

Dopisywanie w szkołach wyższych do umów o dzieło zwrotów „umowa o przeniesienie praw autorskich”, „umowa na opracowanie wykładu” stwarza korzystniejsze warunki jej opodatkowania i objęcia (lub nie) składkami na ubezpieczenia społeczne. Dotyczy to:

- 1) możliwości korzystania z podwyższonych kosztów uzyskania przychodów,
- 2) zmniejszenia obciążeń z tytułu ubezpieczeń społecznych.

Koszty uzyskania przychodów wynikają z przepisów podatkowych (Ustawa z 26 lipca 1991 r.: art. 22 ust. 9 pkt 3). Należy podkreślić, że:

- 1) wysokość tych kosztów jest limitowana,
- 2) konieczne jest ewidencjonowanie przedmiotu umów, czyli dzieł przyjętych przez płatnika, potwierdzania ich przyjęcia oraz prowadzenia „rejstru” utworów stworzonych przez pracownika.

* prof. dr hab. Waldemar Gos, profesor zwyczajny, Uniwersytet Szczeciński, Instytut Rachunkowości, ul. Mickiewicza 64, 71–101 Szczecin.

Z przedstawionych argumentów wynika, że umowy cywilnoprawne powinny być przedmiotem kontroli zarządczej, gdyż jej celem jest zapewnienie (Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r.: art. 68, ust. 2):

- 1) zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi,
- 2) skuteczności i efektywności działania,
- 3) wiarygodności sprawozdań,
- 4) ochrony zasobów,
- 5) przestrzegania i promowania zasad etycznego postępowania,
- 6) efektywności i skuteczności przepływu informacji,
- 7) zarządzania ryzykiem.

Warto podkreślić, że dla określenia rodzaju umowy nie ma znaczenia jej nazwa, ale cechy, w tym określenie przedmiotu umowy. Celem artykułu jest analiza cech umowy zlecenia i umowy o dzieło oraz wytypowanie popełnianych w praktyce błędów, których ujawnienie powinno być przedmiotem kontroli zarządczej.

W artykule posłużono się kilkoma metodami badawczymi: analizą literatury i aktów prawnych, metodą obserwacji i analizy dokumentów oraz metodą dedukcji i indukcji.

1. Istota umów cywilnoprawnych

Kodeks cywilny (Ustawa z 23 kwietnia 1964 r., dalej Kc) wyróżnia dwa podstawowe rodzaje umów cywilnoprawnych: umowę zlecenia oraz umowę o dzieło, których cechy charakterystyczne zawarto w tabeli 1.

Tabela 1

Charakterystyczne cechy umowy zlecenia i umowy o dzieło

Kryterium porównania	Umowa zlecenia	Umowa o dzieło
Regulacja prawna	Art. 734–751 Kc	Art. 627–646 Kc
Istota umowy	Przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie (zleceniobiorca) zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie. Jest to umowa staranności , a nie rezultatu, tzn. przyjmujący prawidłowo wykonuje ją, gdy doloży należytej staranności niezależnie od wyników swego działania	Przyjmujący zamówienie (wykonawca) zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Jest to umowa rezultatu , co oznacza, że ryzyko wykonania dzieła obciąża wykonawcę
Odpłatność	Może być odpłatna, jak i nieodpłatna	Jest to umowa zawsze odpłatna
Czas trwania	Umowa zlecenia może być terminowa (z dokładnie określonym terminem jej zakończenia) lub bezterminowa (zawarta na czas nieokreślony)	W umowie o dzieło nie chodzi natomiast o określenie długości czasu wykonywania umówionej pracy, czyli o zawarcie jej „na czas” (np. na 4 miesiące). Trzeba za to wyraźnie wskazać termin, do którego należy dzieło ukończyć
Przykłady	<ul style="list-style-type: none"> – szycie spodni według różnych wzorów, w różnych kolorach i rozmiarach, – sprzątnięcie (w tym ścieranie kurzu, mycie naczyń, okien, wynoszenie śmieci), – prowadzenie akt osobowych pracowników określonej spółki, – stała obsługa prawna i konsultacje dla wiadomej spółki, – prowadzenie pełnej księgowości konkretnej spółki 	<ul style="list-style-type: none"> – uszycie trzech par spodni na miarę zgodnie z zamówieniem, – doprowadzenie sekretariatu firmy do czystości i porządku, – sporządzenie teczek osobowych dla pięciu nowych pracowników spółki, – wykonanie ekspertyzy prawnej dotyczącej praktycznego stosowania danej ustawy, – sporządzenie sprawozdania finansowego za dany rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r.; Przebieracz 2014).

Umowę zlecenia można określić jako umowę starannego działania, w której zleceniobiorca zobowiązuje się do wykonania określonej czynności dla zleceniodawcy. Zleceniobiorca powinien dolożyć należytej staranności przy wykonaniu zlecenia, ale nie odpowiada za osiągnięcie efektu swojej pracy. Za wykonanie zlecenia należy się wynagrodzenie, chyba że w umowie zleceniobiorca zobowiązał się wykonać zlecenie nieodpłatnie. Zleceniobiorca sam decyduje o sposobie wykonania pracy, a praca nie jest wykonywana pod kierownictwem zleceniodawcy. Natomiast umowa o dzieło, porównywana często do umowy o roboty budowlane, jest umową rezultatu, w której przyjmujący zamówienie (wykonawca) zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający zobowiązuje się do zapłaty wynagrodzenia. Między stronami tej umowy nie istnieje żaden stosunek zależności lub przyporządkowania. Wykonanie dzieła może polegać na jego stworzeniu lub przetworzeniu do innej postaci. Dzieło może mieć postać materialną i niematerialną. Niematerialna postać dzieła powinna mieć realny kształt (być nagrana, sfilmowana, zapisana itp.). Zamawiający jest obowiązany odebrać dzieło.

2. Przeprowadzenie wykładu jako przedmiot umowy cywilnoprawnej

W wypadku uczelni wykłady lub inne zajęcia dydaktyczne, szczególnie na tzw. odpłatnych formach kształcenia, są często wynagradzane na podstawie umów cywilnoprawnych. Analizując regulacje wybranych uczelni, można wyróżnić następujące rozwiązania¹:

1. Umowy o dzieło z prawami autorskimi są zawierane na wykłady, natomiast inne formy prowadzenia zajęć są objęte umowami zlecenia.
2. Wszystkie zajęcia realizowane przez pracowników uczelni są wynagradzane w ramach stosunku pracy, w tym jako wynagrodzenia w ramach godzin ponadwymiarowych.
3. Nie wskazuje się rodzaju umowy cywilnoprawnej na określony rodzaj zajęć dydaktycznych. Określa się, że umowa o dzieło powinna określać rezultat umowy (materialny, niematerialny). Wskazuje się odpowiedzialność wykonawcy na wykonanie dzieła, zasady protokolarnego odbioru dzieła oraz zasady jego przechowywania.
4. Umowami cywilnoprawnymi są: umowa zlecenia, umowa o stworzenie programu komputerowego i przeniesienie autorskich praw majątkowych, umowa o dzieło, umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych. Umowę zlecenia stosuje się w przypadku, gdy zlecane jest wykonanie czynności określonych w umowie. Umowę o stworzenie programu komputerowego i przeniesienie autorskich praw majątkowych stosuje się w przypadku, gdy zlecane jest stworzenie utworu – programu komputerowego wraz z przeniesieniem autorskich praw majątkowych do tego utworu. Umowę o dzieło stosuje się w przypadku, gdy przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania określonego dzieła, innego niż program komputerowy, i nie będą przenoszone autorskie prawa majątkowe. Umowę o przeniesienie praw autorskich stosuje się, gdy wraz z utworem (dziełem) są przenoszone majątkowe prawa autorskie do niego lub gdy przenoszone są prawa własności intelektualnej.

Należy podkreślić, że każda umowa zawierana w uczelni publicznej winna być zrealizowana zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych, co każdorazowo powinno być wskazywane w zapisach umowy.

¹ W opracowaniu celowo pomija się nazwy uczelni.

Przykład 1 przedstawia sentencję wyroków sądów w zakresie zakwalifikowania opracowania o przeprowadzenie wykładu do umowy zlecenia lub umowy o dzieło.

Przykład 1²

Przedmiot umowy: w szczególności przedmiot dzieła obejmuje: opracowanie i udostępnienie wnioskodawcy sylabusu przedmiotu dostępnego na stronie internetowej uczelni, zrealizowanie w ciągu semestru I według ustalonego przez wnioskodawcę harmonogramu zajęć według oryginalnych metod opracowanych przez autora w planowanym wymiarze godzin, opracowanie zadań oraz kryteriów zaliczenia przedmiotu, przeprowadzenie egzaminu lub zaliczenia w trybie wynikającym z sesji egzaminacyjnej podstawowej i poprawkowej oraz ewentualnie komisyjnie. Umowa była odpłatna. Umowy o dzieło zawierane przez wnioskodawcę z zainteresowaną dotyczyły każdego wykładu osobno, rozumiejąc wykład jako cykl spotkań. W sytuacji gdy w jednym semestrze nauczyciel akademicki prowadził więcej niż jeden wykład, wówczas zawierano z nim odrębną umowę na każdy wykład. Zainteresowany w ramach powierzonych mu czynności sam przygotowywał tematy poszczególnych wykładów, opracowywał zagadnienia, które miały być poruszane na wykładach.

Sentencja wyroku sądu okręgowego: Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż umowy łączące wnioskodawcę z zainteresowanym były umowami o dzieło. Jak już ustalono, przedmiotem umowy o dzieło mogą być nie tylko rezultaty materialne, ale także rezultaty niematerialne, i to nie ucieleśnione. W niniejszej sprawie przedmiotem zawartej umowy było opracowanie koncepcji i przeprowadzenie cyklu wykładów z wybranej tematyki dla celów dydaktycznych, przy czym rezultat został dokładnie określony w zawieranych umowach jako wykonanie dzieła – przygotowanie i przeprowadzenie na rzecz zamawiającego dzieła, którego treścią jest opracowanie koncepcji i przeprowadzenie cyklu wykładów z wybranej tematyki dla celów dydaktycznych.

Przedmiot dzieła został szczegółowo określony w § 1 ust. 2 rzeczonych umów i obejmował: opracowanie i udostępnienie wnioskodawcy sylabusu przedmiotu dostępnego na stronie internetowej uczelni, zrealizowanie w ciągu semestru I według ustalonego przez wnioskodawcę harmonogramu zajęć według oryginalnych metod opracowanych przez autora w planowanym wymiarze godzin, opracowanie zadań oraz kryteriów zaliczenia przedmiotu i przeprowadzenie egzaminu lub zaliczenia w trybie wynikającym z sesji egzaminacyjnej. Nie budzi tu wątpliwości fakt, iż „wykład”, którego przeprowadzenie było przedmiotem wymienionej umowy, jest dziełem, gdyż wymaga ogromnego wkładu pracy w opracowanie materiałów dydaktycznych, śledzenia najnowszych opracowań, aktualnej literatury, dokonań naukowych, co miało miejsce w przedmiotowej sprawie. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika bowiem dobitnie, iż zainteresowany w taki właśnie sposób realizował przedmiot umowy.

Sentencja wyroku sądu apelacyjnego: Nazwa umowy, z wyeksponowaniem terminologii służącej podkreśleniu wybitnie charakteru umowy jako umowy o dzieło, nie jest elementem decydującym samodzielnie o rodzaju zobowiązania, w oderwaniu od oceny rzeczywistego przedmiotu tej umowy i sposobu oraz okoliczności jej wykonania. Obowiąz-

² Przykład opracowano na podstawie wyroku sądu apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 maja 2012 roku, sygn. akt III AUa 280/12, wyroku sądu apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 6 czerwca 2012 roku, sygn. akt III AUa 377/12, wyroku sądu apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 maja 2012 roku, sygn. akt III AUa 272/12, wyroku sądu apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 5 lipca 2012 roku, sygn. akt III AUa 229/12.

kiem zainteresowanego, zgodnie z zawartą umową, było przygotowanie i przeprowadzenie wykładów z zakresu kultury języka według harmonogramu ustalonego z wnioskodawcą. Na podstawie umowy o dzieło, w rozumieniu art. 627 Kc, przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania określonego dzieła. Efektem końcowym jest więc pewien rezultat w postaci materialnej lub niematerialnej.

Dziełem jest stworzenie czegoś lub przetworzenie do postaci, w jakiej dotychczas nie istniało. W przypadku przeprowadzenia cyklu wykładów nie występuje żaden rezultat ucieleśniony w jakiegokolwiek postaci. Jest to wyłącznie staranne działanie wykonawcy umowy, który stosownie do posiadanej wiedzy ma ją przekazać studentom. Poziom wiedzy studentów po takich wykładach nie może być utożsamiany z wymaganym rezultatem, nadto liczba wykonywanych godzin wykładów nadaje im charakter powtarzalnych czynności, nawet jeżeli wykład podzielono na części. Oczywiście jest, że na każdym wykładzie dobór słów, przykładów może być inny, ale nie zmienia to typowej usługi w wymagany efekt.

Wkład w postaci wysiłku umysłowego wymagany jest przy każdej pracy umysłowej i jest wykładnikiem tylko obowiązku starannego działania. Zgodnie z sylabusem omówione miały być kwestie wypunktowane w tym opracowaniu dotyczące strukturalizmu komunikacji językowej i fonologii. Czynnością końcową było przeprowadzenie przez zainteresowanego wykładów, a więc typowej usługi dydaktycznej, i to na rzecz podmiotu zajmującego się kształceniem. Całkowicie dowolne są więc ustalenia sądu I instancji opisujące metody prowadzenia wykładów, w tym z powołaniem się na inne sprawy.

Przedmiotem oceny w niniejszym procesie jest tylko umowa zainteresowanego z wnioskodawcą. Rzeczą typową dla każdego etapu edukacji jest przygotowanie przez nauczyciela, począwszy od najniższego etapu nauki, programu, który będzie w danych jednostkach czasowych realizowany. Nawet jeżeli strony określały to mianem sylabusa, to tego typu czynności wykonawcy usługi są konieczne, uprzednie, mają charakter wybitnie techniczny, pomocniczy i przygotowawczy. Nawet jeśli zostaną zmaterializowane na piśmie, nie mogą, zdaniem Sądu Apelacyjnego, być utożsamiane z dziełem, którego dotyczy umowa, bowiem ta dotyczyła przeprowadzenia zajęć – wykładów. Na etapie sylabusa właściwa umowa jeszcze nie była realizowana.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego zainteresowany wykonywał typową umowę o świadczenie usługi dydaktycznej, której elementarną i podstawową formą jest wykład. Brak rezultatu wykonywanej czynności w przedmiotowej umowie decyduje, zdaniem Sądu Apelacyjnego, iż umowa winna być zakwalifikowana jako umowa o świadczenie usług, do której znajdują zastosowanie przepisy o zleceniu w rozumieniu art. 750 Kc.

3. Aktywowanie przedmiotu umowy o dzieło

Aktywa są to kontrolowane przez jednostkę zasoby majątkowe o wiarygodnie określonej wartości, powstałe w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych (Ustawa z 29 września 1994 r.: art. 3 ust. 1 pkt 12). Z przedstawionej definicji wynikają określone cechy (właściwości), których spełnienie pozwala ująć dane zasoby w aktywach, co zilustrowano w tabeli 2.

Tabela 2

Cechy aktywów a przedmiot umowy o dzieło

Cecha aktywów	Istota	Ocena przedmiotu umowy o dzieło w świetle cech aktywów
Kontrola ekonomiczna	Kontrola taka najczęściej zachodzi, gdy posiada się prawo własności lub na podstawie danej umowy można sprawować kontrolę ekonomiczną, co oznacza kontrolę korzyści generowanych przez dany zasób	Tak
Powstanie w wyniku zdarzeń przeszłych	Oznacza konieczność wskazania źródła ich pochodzenia, na przykład: zakup, wytworzenie, otrzymanie jako aport	Tak
Wiarygodna wycena	Oznacza możliwość zastosowania parametru wyceny wskazanego w regulacjach prawa bilansowego, na przykład: cena nabycia, koszt wytworzenia, wartość godziwa	Tak
Źródło przyszłych korzyści ekonomicznych	Oznacza potencjał bezpośredniego lub pośredniego wpływu środków pieniężnych lub ich ekwiwalentów do jednostki	Tak lub trudno określić

Źródło: opracowanie na podstawie (Gos, Hońko, Szczypa 2014: 44–46; Olchowicz, Tłaczała 2008: 40).

Zgodnie z ustawą z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (art. 41) przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór). W szczególności przedmiotem prawa autorskiego są utwory literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne, programy komputerowe, plastyczne, fotograficzne, lutnicze, wzornictwa przemysłowego, architektoniczne, muzyczne i słowno-muzyczne, sceniczne, audiowizualne.

Niewątpliwie umowa o dzieło jest „umową rezultatu”. W związku z tym na zamawiającego przechodzi prawo rozporządzania dziełem. Art. 41 ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych wskazuje, że autorskie prawa majątkowe mogą przejść na inne osoby, na przykład na podstawie umowy. Umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych lub umowa o korzystanie z utworu – licencyjna – obejmuje pola eksploatacji wyrażone w niej wymienione. Natomiast art. 12 ustawy o prawach autorskich i pokrewnych wskazuje, że z braku innych postanowień pracodawca, którego pracownik stworzył utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy, nabywa z chwilą przyjęcia utworu autorskie prawa majątkowe w granicach wynikających z celu umowy o pracę i zgodnego zamiaru stron.

W zależności od rodzaju dzieła, jego przeznaczenia i wartości może być ono różnie ujmowane w księgach rachunkowych (aktywowane, ujmowane bezpośrednio w kosztach). Analizując cechy aktywów, można stwierdzić, że „dzieło” (rezultat umowy) spełnia zazwyczaj cechy aktywów. Główna wątpliwość dotyczy jednoznacznej odpowiedzi na pytanie: czy przyniesie w przyszłości korzyści ekonomiczne? Dlatego też każda jednostka powinna określić precyzyjne kryteria klasyfikacji przedmiotu umów cywilnoprawnych.

4. Wybrane zagadnienia kontroli umów cywilnoprawnych – typowe błędy

W wypadku kontroli zarządczej umów cywilnoprawnych w uczelniach publicznych należy zwrócić uwagę na następujące aspekty, czy:

- 1) dopuszczano zleceniodawcę/wykonawcę do wykonania zadań przez zawarciem umowy,
- 2) powierzano wykonywanie określonych czynności w ramach umowy cywilnoprawnej przez pracowników, którzy takie same lub podobne czynności wykonują w ramach stosunku pracy, lub inne osoby mają takie same czynności w zakresie swoich obowiązków służbowych,
- 3) terminowo zawierano umowy cywilnoprawne, a w konsekwencji terminowo były one zgłaszane do systemu ubezpieczeń społecznych i/lub zdrowotnych,
- 4) prawidłowo interpretowano zgodnie z kodeksem cywilnym przedmiot umowy (umowa starannego działania, umowa rezultatu),
- 5) opracowano wewnętrzne procedury regulujące zasady zawierania umów cywilnoprawnych,
- 6) prowadzony jest rejestr umów,
- 7) opracowano schemat obiegu umów cywilnoprawnych (od momentu uzyskania zgody na ich zawarcie, do etapu ich podpisania i rozliczenia),
- 8) umowy cywilnoprawne są zawierane zgodnie z postanowieniami ustawy o zamówieniach publicznych.

Wymienione aspekty wynikają ze stwierdzonych nieprawidłowości w trakcie przeprowadzonego audytu umów cywilnoprawnych. Ponadto odpowiedzi na wymienione pytania dostarcza sprawnie funkcjonujący w jednostce system kontroli zarządczej. Przykłady zastosowania poszczególnych standardów kontroli zarządczej w zakresie umów cywilnoprawnych zawarto w tabeli 3.

Tabela 3

Przykłady realizacji kontroli zarządczej w zakresie umów cywilnoprawnych

Standard kontroli zarządczej	Przykład zastosowania
Środowisko wewnętrzne – przestrzeganie wartości etycznych	– szkolenia z zakresu celowości, zasad zawierania i rozliczania umów cywilnoprawnych
Środowisko wewnętrzne – kompetencje zawodowe	– opracowanie systemu zastępstw pracowników, aby nie było konieczności zawierania umów cywilnoprawnych
Środowisko wewnętrzne – struktura organizacyjna	– opracowanie zakresów czynności poszczególnych pracowników, – opracowanie (doskonalenie) regulaminu organizacyjnego jednostki
Mechanizmy kontroli – ciągłość działalności	– opracowanie systemu zastępstw pracowników
Mechanizmy kontroli – szczegółowe mechanizmy kontroli dotyczące operacji finansowych i gospodarczych	– opracowanie instrukcji obiegu dokumentów, w tym umów cywilnoprawnych, – regulamin organizacyjny, – opracowanie zakresów czynności, – wzory podpisów osób upoważnionych do podpisywania umów

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Puchacz 2010; Sulikowska 2012: 133).

Niewątpliwie kontroli umów cywilnoprawnych służy opracowanie procedur oraz regulacji wewnętrznych. Sposób regulacji umowy o dzieło przez wybraną uczelnię zawarto w przykładzie 2.

Przykład 2

W myśl przepisów Kodeksu cywilnego (art. 627) przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie, zwany dalej wykonawcą, zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Przedmiotem umowy o dzieło jest nie sama czynność, lecz określony jej rezultat, czyli dzieło, które wykonawca ma wykonać. Zamówione dzieło powinien wykonywać osobiście. Rezultat umowy o dzieło może być materialny lub niematerialny:

- 1) rezultat materialny polega na wytworzeniu nowych przedmiotów z materiałów należących do zamawiającego lub wykonawcy zamówienia (np. zbudowanie prototypu urządzenia, zbudowanie stanowiska badawczego);
- 2) rezultat niematerialny to przede wszystkim dzieła objęte prawem autorskim, tj. utwory, do których zastosowanie mają przepisy prawa autorskiego.

Utwór stanowi przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze. Postać, w jakiej utwór zostanie przekazany, musi być ustalona w umowie zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (DzU z 2006 r., nr 90, poz. 631 ze zm.). Musi być oryginalny, tzn. zawierać nowe, nieistniejące wcześniej wartości. W dziele powinny występować nowe, wymyślone przez twórcę elementy. O indywidualności dzieła można mówić, kiedy takie dzieło nie powstało wcześniej i jest mało prawdopodobne stworzenie go w przyszłości przez inną osobę.

Z przedstawionego przykładu wynika, że przeprowadzenie (wygłoszenie) wykładu, przeprowadzenie ćwiczeń, zajęć seminaryjnych, przeprowadzenie egzaminu nie może być przedmiotem umowy o dzieło.

Uwagi końcowe

Przedstawione rozważania powinny być przyczynkiem do przeprowadzenia w wielu jednostkach sektora finansów publicznych kontroli zarządczej w zakresie umów cywilnoprawnych. Oczywiście celem takiej kontroli jest potwierdzenie prawidłowości lub ujawnienie istotnych nieprawidłowości, ewentualnie słabości kontroli zarządczej. Doświadczenia Autora pozwalają na stwierdzenie, że w wielu jednostkach zawieranie umów cywilnoprawnych nie zawsze jest celowe, rodzaj umowy nie zawsze jest dostosowany do przedmiotu umowy i nie są przestrzegane procedury dotyczące ich obiegu.

Literatura

- Golat R., *Opodatkowanie podatkiem dochodowym twórców i artystów wykonawców (działalności twórczej i artystycznej)*, www.lex.online.wolterskluwer.pl. (5.03.2014).
- Gos W., Hońko S., Szczyba P. (2014), *ABC sprawozdań finansowych*, CeDeWu.pl, Warszawa.
- Olchowicz I., Tłaczała A. (2008), *Sprawozdawczość finansowa według krajowych i międzynarodowych standardów*, Difin, Warszawa.
- Przebieracz M. (2014), *Umowa zlecenia a umowa o dzieło – czym się różnią*, www.księgowość.infor.pl (15.02.2014).
- Puchacz K. (2010), *Nowe standardy kontroli zarządczej w jednostkach sektora finansów publicznych*, ODDK, Gdańsk.
- Sulikowska A. (2012), *Ocena stanu wdrożenia standardów kontroli zarządczej w jednostkach samorządu terytorialnego*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 718, „Finanse. Rynki Finansowe. Ubezpieczenia”, Szczecin.
- Ustawa z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, DzU z 1964 r., nr 16, poz. 93 ze zm.
- Ustawa z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, DzU z 2012 r., poz. 361 ze zm.

Ustawa z 29 września 1994 r. o rachunkowości, DzU z 2013 r., poz. 330 ze zm.

Ustawa z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, DzU z 2006 r, nr 90, poz. 631 ze zm.

Ustawa z 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych, DzU z 2013 r., poz. 907 ze zm.

Wyrok sądu apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 maja 2012 r., sygn. akt III AUa 280/12.

Wyrok sądu apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 6 czerwca 2012 r., sygn. akt III AUa 377/12.

Wyrok sądu apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 maja 2012 r., sygn. akt III AUa 272/12.

Wyrok sądu apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 5 lipca 2012 r., sygn. akt III AUa 229/12.

MANAGEMENT CONTROL OF CIVIL-LAW CONTRACTS

Abstract: *Purpose* – The aim of the article is to analyse traits of a mandate contract and contract to perform a specific task as well as point mistakes made in practice, revealing of which should be the subject of management control.

Design/Methodology/approach – In the study the following methodology was used: source and document analysis, observation, deductive and inductive reasoning.

Findings – The study points to the criteria differentiating civil-law contracts.

Originality/value – In the article the following thesis is formed: Every entity should prepare their own procedures related to making contracts and the circulation of civil-law contracts as well as criteria of their audit.

Keywords: civil-law contracts, management control

Cytowanie

Gos W. (2014), *Kontrola zarządcza umów cywilnoprawnych w uczelni publicznej*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 833, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 72, Szczecin, s. 45–53, www.wneiz.pl/firfu.

